

Oplegvel Informatienota

Portefeuille M. Divendal
Auteur Mevr. M.J. Kroonenberg - Janssen
Telefoon 5113475
E-mail: mkroonenberg@haarlem.nl
STZ/JOS Reg.nr. 2009/113023
Te kopiëren: A
B & W-vergadering van 4 augustus 2009

Onderwerp

Voortgang herijking peuterspeelzaalwerk

DOEL: Informeren

Met deze nota informeren wij de commissie Samenleving over de voortgang inzake punten die nog nadere uitwerking behoeften na vaststelling van de nota Herijking Peuterspeelzaalwerk.

Hierbij komen wij ook terug op de vraag van de Raad (motie 'pas landelijke kwaliteitskader toe') hoe het landelijke harmonisatiebeleid (ingangsdatum 1 augustus 2010) wordt vertaald naar de Haarlemse situatie.

Deze nota is een tussenrapportage van een lopend proces dat afgerond zal worden in april 2010, en dan zal worden afgesloten met een eindrapportage.

B&W

1. Het college neemt kennis van de voortgang in het herijkingsproces rond peuterspeelzaalwerk.
2. De betrokkenen worden geïnformeerd.
3. Het college informeert de commissie Samenleving over dit onderwerp.

INFORMATIENOTA

Onderwerp: Voortgang herijking peuterspeelzaalwerk

Inleiding

Op 26 juni 2008 werd de nota 'Herijking Peuterspeelzaalwerk' vastgesteld door de Raad. De noodzaak tot het schrijven van deze nota kwam voort uit een sterk verouderd beleid, dat in belangrijke mate nog stamde uit 1984 en dringend actualisatie behoefde.

De aansluiting van dat beleid op de huidige situatie, waarbij steeds hogere eisen worden gesteld aan peuterspeelzaalwerk vanuit de landelijke politiek, voldeed niet meer. Bovendien werd aangekondigd, dat het rijk met nieuwe landelijke wetgeving zou komen ter harmonisatie van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang. Het was zaak te zorgen dat het Haarlemse peuterspeelzaalwerk daar klaar voor was.

Het verouderde beleid sloot ook niet meer goed aan op de lokale situatie, waarin diverse knelpunten waren ontstaan. Bijvoorbeeld rond de vele door de jaren heen ontstane ongesubsidieerde peuterspeelzalen, het beperkte zicht van de gemeente op de besteding van de voor peuterspeelzaalwerk beschikbare middelen, de uitvoering en het rendement van peuterspeelzaalwerk en de aansluiting van het aanbod op de vraag.

De veronderstelling was dat een beter rendement behaald moest kunnen worden onder inzet van dezelfde op dat moment beschikbare middelen. Met de herijking boden wij een kader voor het optimaal bereiken van peuters, een zo efficiënt mogelijke inzet van middelen en een zo goed mogelijk kwaliteitsniveau.

Op een aantal punten behoefde het kader zoals vastgesteld met de herijkingsnota nadere uitwerking. Deze verdere uitwerking zou plaatsvinden in een werkgroep herijking, die in eerste instantie bestaat uit de uitvoerende partijen: Stichting Spaarne Peuters (SSP, peuterspeelzaalwerk van ex-Radius), Haarlem Effect (voorheen Welzijn Centrum-Zuid) en Stadsdeelorganisatie Haarlem Zuidwest.

B&W

1. Het college neemt kennis van de voortgang in het herijkingsproces rond peuterspeelzaalwerk.
2. De betrokkenen worden geïnformeerd.
3. Het college informeert de commissie Samenleving over dit onderwerp.

Kernboodschap

Met deze nota informeren wij de commissie Samenleving over de voortgang inzake die nadere uitwerking binnen de herijkingswerkgroep.

Punten die aan de orde zijn gekomen of (gedeeltelijk) nog gaan komen en waarin wij de voortgang bij deze bespreken, zijn:

- A. Motie 'pas landelijk kwaliteitskader toe'
- B. Ontwikkelingen voorschoolse voorzieningen (en update gegevens)
- C. Overname ongesubsidieerde partijen door gesubsidieerde organisaties

- D. Kostprijsopbouw en ouderbijdragen (financiële toegankelijkheid)
- E. Efficiënt gebruik huisvesting (middagdagdelen of andere combinaties?)
- F. Spreiding aanbod, afstemmen op vraag (ogv actuele gegevens EKD)
- G. Beleid/aanpak t.a.v. SMI doelgroep (indicatiestelling, plaatsing, begeleiding);
- H. Toekomst peuterspeelzaalwerk

Hierbij komen wij (zie punt A.) dus ook terug op de vraag van de Raad hoe het landelijke harmonisatiebeleid wordt vertaald naar de Haarlemse situatie.

Consequenties

Deze nota is een tussenrapportage van een lopend proces dat afgerond zal worden in april 2010. Een eindevaluatie met definitieve opbrengsten van het totale herijkingsproces zal dan aan de Raad worden opgeleverd.

Vervolg

Op 1 augustus 2010 zal vervolgens de nieuwe landelijke harmonisatiewetgeving in werking treden.

Inmiddels is het wetsvoorstel 'Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie' (harmonisatiewetgeving) van staatssecretaris Dijkma op 19 december 2008 aanvaard door de ministerraad. Het ligt nu voor advies bij de Raad van State. De verwachting is dat het wetsvoorstel in het voorjaar 2009 aan de Tweede Kamer wordt aangeboden. Vanaf dat moment is het wetsvoorstel openbaar.

Bijlagen

- A. Voortgang herijking peuterspeelzaalwerk

BIJLAGE A. Voortgang Herijking Peuterspeelzaalwerk

Mei 2009

STZ/JOS Reg.nr. 2009/113023

Met deze nota informeren wij de commissie Samenleving over de voortgang inzake hieronder genoemde punten, die in de werkgroep aan de orde zijn gekomen. Tevens komen wij terug op de vraag van de Raad (motie 'pas landelijke kwaliteitskader toe') hoe het landelijke harmonisatiebeleid wordt vertaald naar de Haarlemse situatie.

A. Motie 'pas landelijk kwaliteitskader toe'

In de brief 'Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie' (afgekort: OKE) van staatssecretaris Dijkema aan de Tweede Kamer op 23 mei 2008, noemt zij een aantal minimale kwaliteitseisen aan veiligheid en gezondheid die zij met ingang van de harmonisatiewetgeving via een landelijk kwaliteitskader wil stellen. Deze eisen zijn in verregaande mate afgestemd op de kwaliteitseisen aan kinderopvang en zullen wettelijk vastgelegd worden, daarmee van toepassing zijn op alle peuterspeelzalen.

In de brief van wethouder Divendal aan de Raad van 19 juni 2008 (kenmerk SZ/JOS/108876) werd ingegaan op vragen die in de commissie Samenleving aan de orde kwamen tijdens de behandeling van de herijkingsnota. Onder andere betroffen deze de aansluiting van het nieuwe gemeentelijk herijkingsbeleid bij het voorgestelde landelijk kwaliteitskader (harmonisatiewetgeving).

Wethouder Divendal liet weten dat Haarlem op nagenoeg alle punten al in lijn met – of zelfs vóór loopt op de eisen die via het landelijk kwaliteitskader zullen worden gesteld. Er bleef echter één punt over waarop Haarlem mogelijk nog niet zou voldoen aan het landelijk kwaliteitskader. Dit punt betrof de inzet van leidsters per groep.

De normen voor leidster/kinderen ratio, groeps grootte en opleidingsniveau leidster,

In de OKE-brief van de staatssecretaris spreekt zij van een zogenaamde *leidster-kind ratio* van 1:8 voor het reguliere peuterspeelzaalwerk, conform de norm in de kinderopvang bij 3-jarigen. Hieruit werd in Haarlem begrepen dat het verplicht zou worden niet alleen op VVE-zalen, maar ook op 'reguliere' zalen 2 beroepskrachten per groep in te zetten. Hier blijkt echter sprake te zijn van een misverstand.

Uit navraag bij het Ministerie blijkt dat 'leidster-kind ratio' niet vertaald moet worden naar een 'beroepskracht-kind ratio'. Met de term 'leidsters' wordt niet bedoeld op een specifieke beroepskwalificatie, de staatssecretaris schrijft hiermee de inzet van twee medewerkers als leiding op elke groep voor. Daarbij zal geëist worden dat minimaal één van die leidsters dient te beschikken over een opleiding op SPW-3 niveau of equivalent.

De staatssecretaris stelt voor af te zien van het zogenaamde 'ambitieniveau 0', omdat dit ambitieniveau in haar ogen onvoldoende kwaliteit biedt. Binnen dit ambitieniveau worden (o.a.) geen eisen gesteld aan de beroepskwalificatie van leidsters. Het reguliere peuterspeelzaalwerk moet volgens de staatssecretaris minimaal op ambitieniveau 1 worden uitgevoerd (inzet van 1 beroepskracht en 1 begeleider per groep), VVE peuterspeelzaalwerk op ambitieniveau 2 (inzet 2 beroepskrachten per groep).

In Haarlem werken wij al zo. Wij zijn bewust nooit overgegaan naar ambitieniveau 0, omdat wij met het peuterspeelzaalwerk in Haarlem een hogere ambitie hadden. Het landelijk kwaliteitskader zal naar het nu uitziet een *maximale groeps grootte* van 16 kinderen voorschrijven, in Haarlem is de maximale groeps grootte 15 kinderen. Waar wij afwijken van het landelijk kwaliteitskader, is dit dus in kwalitatief opzicht alleen in positieve zin en biedt dit mogelijk nog ruimte voor flexibiliteit.

Op VVE-peuterspeelzalen wordt gewerkt op ambitieniveau 2, dus is sprake van inzet van twee beroepskrachten per groep. Het aantal VVE-zalen is de afgelopen periode nog verder uitgebreid van 14 peuterspeelzalen (33%) eind 2006, naar 22 peuterspeelzalen (57%) in de tweede helft van 2009. Op meer dan de helft van alle peuterspeelzalen is dus wel degelijk sprake van de gewenste dubbele inzet van beroepskrachten.

De eventueel noodzakelijke aanpassing van de huidige Verordening Peuterspeelzaalwerk.

In Haarlem blijken wij met de Verordening Peuterspeelzaalwerk Haarlem sinds 2006 al uitstekend aan te sluiten bij het nu voorgestelde landelijk kwaliteitskader. Ook het toezicht op de kwaliteit van peuterspeelzalen waarmee

de staatssecretaris de GGD wil gaan belasten is in Haarlem al geregeld. Wij achten aanpassing van de huidige Verordening Peuterspeelzaalwerk daarom op dit moment niet noodzakelijk.

Inmiddels hebben wij begrepen dat niet alle kwaliteitseisen zoals wij die nu via onze verordening stellen, wettelijk geregeld zullen worden. De VNG zal komen met een modelverordening voor het peuterspeelzaalwerk. Daarin zullen niet alleen verwijzingen naar wettelijke bepalingen en beleidsregels worden opgenomen, maar ook aanvullende gemeentelijke eisen die noodzakelijk worden geacht voor de kwaliteit.

We wachten die toegezegde modelverordening van de VNG af, naar verwachting zal deze eind 2009 beschikbaar zijn. Wij komen hier nog op terug. Uitgangspunt is in ieder geval dat het kwaliteitsniveau in Haarlem niet *achteruit* moet gaan met ingang van de nieuwe wetgeving.

De wijze waarop beschikbare rijksmiddelen zullen worden ingezet in het peuterwerk.

Op het moment van schrijven is er nog geen uitsluitsel over de hoogte van de middelen die in het kader van de harmonisatie aan de gemeente Haarlem beschikbaar zullen worden gesteld. De meicirculaire 2009 rept niet over de harmonisatiemiddelen en er is nog niets ontvangen. Wij hebben alleen begrepen dat de toe te passen verdeelsleutel met name gunstig zal zijn ten opzichte van de kleinere gemeenten.

In de brief van de staatssecretaris van 23 mei 2008 zijn financiële tabellen opgenomen onder punt 6, waarvan tabel 3 van toepassing is op het landelijk beleid peuterspeelzaalwerk (tabel 1 en 2 zijn van toepassing op het beleid VVE; dit zal in een separate nota aan de orde komen). Tabel 3 uit de brief vermelden wij nog eens hieronder. Voor alle duidelijkheid: hieronder vermelde tabel vermeldt geen gemeentelijke -, maar *landelijke* cijfers.

	Geldstroom	Vorm	2008	2009	2010	2011 en structureel
1	Enveloppe kinderopvang tranche 2009/2011	Harmonisatie financiering		20	20	20
2	Enveloppe kinderopvang tranche 2009/2011	Harmonisatie kwaliteit		15	35	35
3	Enveloppe kinderopvang tranche 2009/2011	Harmonisatie toezicht		1	6	6
	Totaal harmonisatie (voorstellen)			36	61	61

1. Harmonisatie financiering

Vanaf 1 januari 2009 stelt de staatssecretaris de volgende middelen beschikbaar om de peuterspeelzalen financieel toegankelijk te houden:

- € 20 miljoen ten behoeve van toegankelijk peuterspeelzaalbezoek voor kinderen die VVE nodig hebben, zodat de ouderbijdrage op het niveau van kinderopvang kan worden gebracht.
- Eventueel vrijvallende gemeentelijke middelen door het beschikbaar komen van rijksmiddelen voor peuterspeelzaalwerk, moeten ingezet worden voor de financiële toegankelijkheid van de peuterspeelzaal voor kinderen die niet tot de VVE doelgroep behoren.

(Eerstgenoemd bedrag wordt vanuit de enveloppe kinderopvang via het Besluit doelstelling en bekostiging onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2006-2010 beschikbaar gesteld.)

2. Harmonisatie kwaliteit

Voor de invoering stelt de staatssecretaris in 2009 beschikbaar:

- € 16 miljoen voor de invoering

Vanaf 2010 stelt de staatssecretaris de volgende middelen beschikbaar om gemeenten financieel in staat te stellen hun peuterspeelzalen aan het landelijk kwaliteitskader te laten voldoen:

- d) € 30 miljoen voor een goede leid(st)er-kindratio van 1 op maximaal 8 kinderen, zodat er voldoende leid(st)ers op de groep staan.
 - e) € 5 miljoen om het ambitieniveau van 0 naar 1 te verhogen, zodat er minimaal één gekwalificeerde leid(st)er op een groep kan staan.
- (vanaf 2010 samen € 35 miljoen uit de enveloppe kinderopvang, dat wordt toegevoegd aan gemeentefonds.)

3. Harmonisatie toezicht

- f) € 6 miljoen voor het toezicht op de kwaliteit van peuterspeelzalen en de voorschoolse educatie in peuterspeelzalen en kinderopvang door de GGD.

Zodra we duidelijkheid hebben over de hoogte van de middelen, kunnen we specifiek ingaan op de besteding. In zijn algemeenheid kan gezegd worden dat de rijksmiddelen die beschikbaar komen, in principe zullen worden ingezet voor het doel waarvoor deze vanuit het rijk bestemd zijn. Waar hiermee gemeentelijke middelen vrijvallen (de onder d en e beschreven doelen zijn in Haarlem al gerealiseerd), zullen deze zo veel mogelijk worden ingezet ten behoeve van het instandhouden van de benodigde plaatsen en het bevorderen en bewaken van de financiële toegankelijkheid (zie b).

Op 2 juni 2009 heeft een eerste informatiebijeenkomst van de VNG over de te verwachten harmonisatiewetgeving plaatsgevonden. In het najaar van 2009 start een ondersteuningstraject ter voorbereiding op de invoering van de nieuwe wet voor gemeenten, peuterspeelzalen, kinderopvangcentra, ouders, en professionals op het gebied van de jeugdgezondheidszorg. De VNG ontwikkelt in samenwerking met OCW modellen voor harmonisatie.

B. Ontwikkelingen voorschoolse voorzieningen (en update gegevens)

Landelijk neemt het aantal vrouwen dat stopt met werken of minder gaat werken na de geboorte van het eerste kind af, en de arbeidsparticipatie van vrouwen met jonge kinderen neemt toe. In rond de 70% van de gezinnen met kinderen in de leeftijd van 0-4 jaar werken inmiddels beide ouders voor tenminste 12 uur per week. Dit is een gunstige ontwikkeling met het oog op de economie.

Hiermee samenhangend hebben steeds meer ouders opvang voor hun kinderen nodig. Samen met de voor ouders gunstige rijksregelingen die kinderopvang financieel zeer toegankelijk hebben gemaakt, heeft dit de afgelopen jaren voor een toename gezorgd in het gebruik van kinderopvang. Tegelijkertijd is de laatste jaren echter een terugloop in het peuterspeelzaalwerk waar te nemen.

Waar deze terugloop bij de peuterspeelzalen veroorzaakt wordt door een toenemende arbeidsparticipatie van vrouwen en groeiend gebruik van de kinderopvang, beschouwen wij dit niet zozeer als ongunstige ontwikkeling. Immers is op grond van de herijking peuterspeelzaalwerk het streven zoveel mogelijk kinderen te bereiken met goede *voorschoolse voorzieningen*, of dit nu gaat om kinderopvang of peuterspeelzaalwerk.

Wat bij deze ontwikkeling in de gaten gehouden moet worden, is of het totale bereik met voorschoolse voorzieningen niet terugloopt, of deze voorzieningen van goede kwaliteit zijn en blijven, en of wij de VVE-doelgroep bereiken met een VVE-programma. Gelet op het streven van het kabinet om alle doelgroepkinderen te bereiken met een VVE-aanbod, en het feit dat deze doelgroep zich met name in het peuterspeelzaalwerk bevindt, is dit iets om vanuit het peuterspeelzaalwerk scherp in de gaten te houden.

Op grond van cijfers uit het Elektronisch Kinddossier (EKD) van de JGZ Kennemerland, ziet het gebruik van voorschoolse voorzieningen er op dit moment ruwweg als volgt uit:

Gebruik voorschoolse voorzieningen	2007	2,25 – 4 jarigen	2009	2-4 jarigen
Alle Haarlemse kinderen betreffende leeftijd	100%	± 3000 kinderen	100%	± 3500 kinderen
- naar Kinderdagverblijf (inclusief medisch KDV)	40%	± 1200 kinderen	45%	± 1575 kinderen
- combineert Kinderopvang en Peuterspeelzaal	10%	± 300 kinderen	10%	± 350 kinderen
- naar Peuterspeelzaal (inclusief VVE)	40%	± 1200 kinderen	35%	± 1225 kinderen
- blijft thuis	10%	± 300 kinderen	10%	± 350 kinderen

Het totale bereik van voorschoolse voorzieningen is sinds 2007 dus percentueel gelijk gebleven (90%). Daarentegen worden nu wel meer kinderen bereikt: 3150 ten opzichte van 2700 in 2007. Dit komt doordat de startleeftijd met de herijking verlaagd is van 2 jaar en 3 maanden naar 2 jaar. Daarmee is de doelgroep voor de voorschoolse voorzieningen uitgebreid van 3000 naar 3500 kinderen.

Het aantal kinderen dat thuis blijft en dus niet bereikt wordt met voorschoolse voorzieningen is percentueel gelijk gebleven (10%). Met de verlaging van de startleeftijd is deze groep in absolute aantallen wel iets toegenomen: van 300 kinderen in 2007 naar 350 kinderen nu. Uit VVE-gegevens blijkt dat het hier voor ongeveer 85% kinderen uit de doelgroep VVE betreft. Belangrijk is dat deze kinderen alsnog worden bereikt via de peuterspeelzaal.

In de verdeling tussen peuterspeelzaalwerk en kinderopvang is een verschuiving zichtbaar: van 50-50% in 2007 naar 45-55% in 2009 (inclusief 10% van de kinderen die van beide gebruik maakt). In absolute aantallen zal deze terugloop nog niet goed voelbaar zijn op de peuterspeelzalen: er worden nu 1575 kinderen bereikt t.o.v. 1500 kinderen in 2007. Dit heeft weer te maken met die verlaging van de startleeftijd naar 2 jaar. Maar in de komende jaren zal naar verwachting deze trend van afname geleidelijk doorzetten.

Op landelijk niveau worden verschillende oorzaken genoemd voor de terugloop in het peuterspeelzaalwerk. Zoals een onvoldoende basiskwaliteit van een deel van de peuterspeelzalen, of een slechte fysieke - of financiële toegankelijkheid. Naar de mening van de werkgroep is dit soort zaken niet zo zeer aan de orde in Haarlem.

Uit gegevens uit het Haarlems Elektronisch Kinddossier (EKD) van de JGZ Kennemerland (consultatiebureaus), blijkt dat ouders in Haarlem als belemmering om gebruik te maken van peuterspeelzalen aangeven:

- gaat naar kinderdagverblijf (19%)
- wachtlijst (3%)
- geen belangstelling (1,6%)
- andere vorm van oppas aanwezig (0,8%)
- financiële drempel (0,4%)
- afstand te groot (0,03%)

Hiermee hebben wij geen volledig beeld. De respons op deze vraag is ongeveer de helft van de 55% ouders die geen gebruik van peuterspeelzaal maakt. Bovendien is het de vraag of ouders de werkelijke reden bij het consultatiebureau willen aangeven, bijvoorbeeld als ze om financiële redenen geen gebruik maken.

Maar onder dat voorbehoud lijkt het niet-gebruik van peuterspeelzaalwerk vooral te maken te hebben met het gebruik van kinderopvang. Op afstand volgt de belemmering die ouders ondervinden door een wachtlijst. Voor zover ons bekend is er op dit moment in het peuterspeelzaalwerk echter geen sprake van wachtlijstproblematiek. Wel is dit een extra aanleiding goed te blijven kijken naar een optimale spreiding van het aanbod over de stad.

In de afstand naar de peuterspeelzaal lijkt praktisch geen ouder een belemmering te ondervinden. Ook de ouderbijdrage lijkt niet tot belemmeringen te leiden, maar zoals gezegd geven ouders dit wellicht ook niet altijd even makkelijk aan. Volgens leidsters op de peuterspeelzalen vormt dit voor sommige ouders wel degelijk een belemmering. Het blijft dus zaak te zorgen voor een goede financiële toegankelijkheid.

Onze aandacht zal met name moeten uitgaan naar de ouders die 'geen belangstelling' of 'een andere vorm van oppas' aangeven als belemmering om van de peuterspeelzaal gebruik te maken. Er moet veel inzet zijn en blijven om ouders te bereiken die we nu met voorschoolse voorzieningen mislopen, om hen te kunnen overtuigen van het nut en belang van peuterspeelzaalwerk voor hun kind. Zeker waar dit de VVE-doelgroep betreft. In die toeleiding speelt met name de JGZ Kennemerland een sleutelrol.

C. Overname ongesubsidieerde partijen door gesubsidieerde organisaties

Doelstelling van de herijking was onder andere, om verbetering te brengen in de situatie rond de vele ongesubsidieerde peuterspeelzalen en talrijke organisaties die peuterspeelzaalwerk uitvoerden in Haarlem. Inmiddels heeft met name de SSP zich ingespannen binnen haar werkgebied een groot aantal ongesubsidieerde zalen over te nemen binnen de beschikbare middelen.

Afweging bij overname is allereerst of de ongesubsidieerde peuterspeelzaal met het oog op een goede afstemming van het aanbod op de vraag (spreidingsbeleid) nodig is. De bezettingscijfers zijn daarbij van belang

voor het vaststellen van de huidige vraag. Voorts wordt gekeken naar de bedrijfsvoering; het moet financieel verantwoord zijn de zaal over te nemen en passen in het huidige subsidievolume.

In bepaalde gevallen zijn niet de zalen zelf, maar wel de leidsters en kinderen overgenomen door bestaande gesubsidieerde zalen en zijn de ongesubsidieerde zalen gesloten.

Schematisch weergegeven de stand van zaken bij de herijking (gegevens eind 2006) en de situatie zoals deze er in de tweede helft van 2009 uit zal zien:

Peuterspeelzaalwerk Haarlem	2006	2009
Aantal organisaties	10	5
- waarvan ongesubsidieerd	7	2
Aantal peuterspeelzalen	42	39
- waarvan ongesubsidieerd	15 (36%)	4 (10%)

Sinds eind 2006 is het grootste deel van de ongesubsidieerde zalen opgegaan in het gesubsidieerd aanbod. In de tweede helft van 2009 zullen nog slechts 4 zalen ongesubsidieerd zijn (10%), ondergebracht bij 2 organisaties (Vrije School Kennemerland en Openbaar Primair Onderwijs Haarlem).

D. Kostprijsopbouw en ouderbijdragen (financiële toegankelijkheid)

Het was bij het schrijven van de herijkingsnota en het daarbij uitgevoerde onderzoek lastig zicht te krijgen op de kosten die door de organisaties gemaakt werden voor het uitvoeren van peuterspeelzaalwerk. Onder andere omdat de middelen bestemd voor het peuterspeelzaalwerk opgingen in het totale budget voor de uitvoering van welzijnswerk, en iedere organisatie andere kostenposten en een andere methodiek van berekenen hanteerde.

De middelen bestemd voor de uitvoering van peuterspeelzaalwerk zijn inmiddels vastgesteld en apart opgenomen in de begroting. In de herijkingswerkgroep is door de gesubsidieerde organisaties hard gewerkt aan het afstemmen van de kostprijsopbouw, definiëringen en berekeningen op elkaar, om te komen tot een reële kostprijs per peuterplaats voor zowel regulier, als VVE peuterspeelzaalwerk.

Hierbij werd de systematiek zoals opgenomen in de herijkingsnota onder bijlage 5 gevolgd. De kostprijsopbouw die daarin was opgenomen, moest worden geïndexeerd naar 2009. Deze indexering heeft plaats gevonden op grond van volgens de organisaties reële cijfers met betrekking tot kostenstijging en inflatie.

Wij kunnen die kostprijsopbouw echter nog niet volledig vaststellen en op grond daarvan doorberekeningen maken naar het aanbod dat we met de beschikbare middelen kunnen financieren. Er zijn op dit moment nog enkele onzekere factoren, zoals hieronder uiteengezet.

1. Rijksmiddelen Harmonisatiewetgeving

Welke rijksmiddelen worden in het kader van harmonisatiewetgeving beschikbaar gesteld aan Haarlem?

Zoals gezegd, zijn op het moment van schrijven de rijksmiddelen die in het kader van harmonisatie beschikbaar zullen worden gesteld aan de gemeente Haarlem nog niet bekend. Wij wachten duidelijkheid hierover af om het financiële plaatje wat betreft de inkomstenkant helder te krijgen.

2. Inzet VVE-middelen

Op welke manier zetten wij VVE-middelen in het peuterspeelzaalwerk in? Kiezen wij ervoor uitsluitend de meerkosten ten opzichte van regulier peuterspeelzaalwerk uit deze rijksmiddelen te bekostigen, of is er onderbouwing en ruimte om (tijdelijk) meer uit deze middelen te financieren?

Vanuit het beleidsveld VVE buigt men zich op dit moment over hoe de VVE-middelen het beste aan te wenden. Hierover wordt bericht in een separate nota. De hierboven genoemde vraag wordt hierin meegenomen, waarover afstemming plaats vindt tussen de beleidsvelden VVE en peuterspeelzaalwerk.

3. Jaarlijkse trendverhoging

De uitvoerende organisaties geven aan dat de jaarlijkse trendverhoging niet in de pas loopt met de werkelijke verhogingen waar het peuterspeelzaalwerk jaarlijks mee te maken krijgt (bv vanuit CAO welzijn). Hoe gaan wij hiermee om, houden we hier rekening mee en voorkomen we tekorten nu en in de komende jaren?

Dit knelpunt speelt niet alleen voor peuterspeelzaalwerk, maar voor het totale welzijnswerk. Vanuit het beleidsveld welzijn is dit knelpunt gesignaleerd en wordt dit verder onderzocht, wat wij nauwlettend volgen. Ondertussen trachten wij voor het peuterspeelzaalwerk ook tot een eigen antwoord hierop te komen, in verband met de gescheiden financieringsstromen.

4. Huisvestingslasten

De huisvestingslasten vormen een relatief grote post in de kostprijsopbouw. In de herijkingsnota is de intentie uitgesproken om peuterspeelzalen zo veel mogelijk in scholen te huisvesten. Terwijl de werkgroep zich boog over de kostprijsopbouw, liep in het kader van het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (SHO) een discussie over de vergoeding die peuterspeelzalen voor medegebruik zouden moeten gaan betalen.

Op dit punt moet duidelijkheid komen vanuit het beleidsveld onderwijshuisvesting, dat hierover in overleg staat met de organisaties via werkgroepen. Ook is er overleg en afstemming met het beleid peuterspeelzaalwerk. Naar verwachting zal het besluitvormingstraject hieromtrent voor 1 augustus 2009 zijn afgerond.

5. Ouderbijdragen

We willen met het oog op een goede financiële toegankelijkheid toe naar ouderbijdragen die in de richting gaan van het niveau van de kinderopvang. Maar in hoeverre is dit haalbaar zonder te grote risico's op tekorten te lopen?

Onderdeel van de harmonisatie is het bereiken van een goede financiële toegankelijkheid voor het totale peuterspeelzaalwerk, in het bijzonder waar het gaat om de toegankelijkheid voor de VVE-doelgroep. Ook de Raad heeft bij de behandeling van de herijkingsnota de wens geuit om de ouderbijdragen voor het gehele peuterspeelzaalwerk terug te brengen naar een vergelijkbaar niveau als de kinderopvang.

In opdracht van de gemeente heeft de Stichting Spaarne Peuters (SSP) een kort onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden tot omzetten van de huidige ouderbijdragentabellen naar een bijdrage die in hoogte vergelijkbaar is met die in de kinderopvang. De SSP heeft hiertoe de inkomensgroepen van ouders binnen de eigen organisatie geanalyseerd en omgezet naar de systematiek van de kinderopvang. Aangezien de SSP veruit de meeste peuterspeelzalen onder haar hoede heeft, zou dit onderzoek representatief moeten zijn.

Hoewel deze exercitie al veel duidelijkheid heeft opgeleverd, blijken de gegevens die de SSP op dit moment voorhanden heeft onvoldoende om het risico van (grote) tekorten scherp genoeg in te kunnen inschatten. Daarbij is lastig dat de huidige inkomensafhankelijke ouderbijdragentabel voor het gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk 6 inkomenscategorieën telt, in de tabel van de Wet kinderopvang zijn dit er 69 (waarvan 49 met bijdrage voor het eerste kind). Een andere complicerende factor vormen de afwijkende ouderbijdragen die nog gelden bij de voorheen ongesubsidieerde peuterspeelzalen die nu zijn overgenomen.

In deze onzekerheid is het wijzigen van de ouderbijdragen nog onverantwoord. Om het risico beheersbaar te houden is nader onderzoek en financiële ondersteuning nodig. Die is inmiddels ingeschakeld, zie hieronder.

→ **Inhuur financiële expertise**

Al het 'voorwerk' dat gedaan kon worden, is nu door de werkgroep gedaan. Ondersteuning in de vorm van financiële expertise is door het beleidsveld VVE, in samenwerking met peuterspeelzaalwerk ingehuurd om niet in deze onzekerheden te blijven hangen, maar om alle gegevens nog eens goed door te rekenen en de stukken op een zo goed en verantwoord mogelijke manier in elkaar te laten passen.

Voor augustus zullen de nu bestaande onderzoeken (o.a. ouderbijdragen) en gegevens (o.a. kostprijsopbouw) zijn doorgerekend door Ernst & Young. Om het totale financiële plaatje helder te krijgen, moeten we duidelijkheid afwachten over de 'losse eindjes' zoals hierboven genoemd. Bijvoorbeeld de harmonisatiemiddelen die aan Haarlem beschikbaar zullen worden gesteld en de huisvestingslasten in het kader van onderwijshuisvesting.

Doel van inzet van externe advisering is om zo snel mogelijk te komen tot een efficiënte en samenhangende wijze van financieren van peuterspeelzaalwerk en VVE. Hierover zullen wij nader berichten.

E. Efficiënt gebruik huisvesting (middagdagdelen of andere combinaties?)

Uitvoerig is in de werkgroep gesproken over de 'voors' en 'tegens' van het structureel overgaan in Haarlem naar het aanbieden van middagdagdelen peuterspeelzaalwerk naast de huidige ochtenddagdelen, om efficiënter gebruik van de accommodaties te kunnen maken. Radius heeft de middagdagdelen destijds bij peuterspeelzalen in Oost en Noord ingevoerd, in de overige stadsdelen wordt uitsluitend met ochtenddagdelen gewerkt.

Het overstappen van peuterspeelzalen op middagdagdelen (een ouder kan dan per week één ochtend- en één middagdagdeel afnemen) blijkt in Haarlem nogal eens op fel verzet van ouders te stuiten. Peuters slapen normaal gesproken op de tijden dat de peuterspeelzaal in de middag geopend is. Ouders willen niet op deze manier gedwongen worden het dagritme van hun peuter te verstoren. Zij geloven dat dit slecht is voor hun kind.

De herijkingswerkgroep komt tot de volgende standpunten:

- Er is vanuit gemeente en organisaties begrip dat ochtenddagdelen prettiger zijn voor ouder en kind, in principe heeft de werkgroep vanuit pedagogisch oogpunt ook een voorkeur voor het aanbieden van uitsluitend ochtenddagdelen.
- Het invoeren van middagdagdelen kan echter volgens de werkgroep ook niet bestempeld worden als per definitie slecht voor een peuter. Het dagritme en middagslaapje zal iets aangepast moeten worden (om die 2,5 uur in de middag heen gepland), maar de verwachting is dat dat in de meeste gevallen geen noemenswaardige problemen zal opleveren. In individuele gevallen waar dit moeizamer gaat kan een passende oplossing worden gezocht.
- In de meeste andere gemeenten (vrijwel alle vergelijkbare gemeenten) wordt al jaren gewerkt met middagdagdelen. Dit is elders volledig ingevoerd en een non-issue. Er zijn geen signalen dat ouders of kinderen hier problemen bij ondervinden.
- De voorkeur voor ochtenddagdelen weegt niet op tegen bepaalde voordelen die behaald zouden kunnen worden met het invoeren van middagdagdelen. Bijvoorbeeld als de hogere kosten die gepaard gaan met het aanbieden van uitsluitend ochtenddagdelen, zouden leiden tot het niet kunnen aanbieden van voldoende plaatsen voor alle peuters die van peuterspeelzaalwerk gebruik willen maken.
- ALS wordt overgegaan naar middagdagdelen, moeten zowel de organisaties als gemeente rekening houden met verzet van ouders (en soms ook peuterspeelzaalleid(st)ers).
- Bij het invoeren van middagdagdelen, moet dit in ieder geval per stadsdeel bij alle peuterspeelzalen gebeuren. Ouders zullen anders toch blijven kiezen voor zalen die alleen ochtenddagdelen aanbieden, ten koste van de bezetting op peuterspeelzalen met middagdagdelen. Het gevoel van ongelijkheid bij ouders binnen een stadsdeel komt ook niet ten goede aan een acceptatieproces.
- Afhankelijk van het financiële plaatje dat met ondersteuning van externe financiële expertise tot stand zal worden gebracht, kan bekeken worden in hoeverre het haalbaar is om ochtenddagdelen aan te bieden. In dat geval is het wenselijk om waar mogelijk in ieder geval een combinatie te maken met dubbelgebruik met de BSO. Hier ligt ook een verband met het beleid op onderwijshuisvesting (SHO).

F. Spreiding aanbod, afstemmen op vraag (o.g.v. actuele gegevens EKD)

De JGZ Kennemerland heeft nieuwe gegevens over het gebruik van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang door kinderen uit de geboortejaren 2005, 2006, 2007 per buurt aangeleverd. De vraag naar peuterspeelzaalwerk bevindt zich vooral in de onderstaande buurten:

2. Spoorbaan Leiden	1021	Haarlem Leidsebuurt **
	1023	Haarlem Houtvaartkwartier
3. Haarlem-Oost	1032	Haarlem Van Zeggelenbuurt **
	1033	Haarlem Slachthuisbuurt **
	1034	Haarlem Parkwijk ***
4. Haarlemmerhoutkwartier	1040	Haarlem Koninginnebuurt
	1043	Haarlem Rozenprieel
5. Westoever Noorder Buitenspaarne	1051	Haarlem Transvaalbuurt
	1052	Haarlem Indischebuurt-Zuid *
	1053	Haarlem Indischebuurt-Noord *

6. Ter Kleef en Te Zaanen	1060	Haarlem Kleverpark
	1061	Haarlem Bomenbuurt
	1062	Haarlem Planetenwijk
7. Oud Schoten & Spaarndam	1071	Haarlem Vogelenbuurt *
	1072	Haarlem Delftwijk *
	1073	Haarlem Vondelkwartier
9. Schalkwijk	1090	Haarlem Europawijk ***
	1091	Haarlem Boerhaavewijk ***
	1092	Haarlem Molenwijk **
	1093	Haarlem Meerwijk ***

* Nog aandacht nodig voor het bereik van 2-4 jarigen met een voorschoolse voorziening (van * matig tot *** veel)

Met de uitvoerende organisaties wordt verder gekeken naar het afstemmen van het aanbod op de in kaart gebrachte vraag. Dit is geen momentopname, maar een doorlopend proces. Dit geldt ook voor de toeleiding door met name de JGZ Kennemerland naar de voorschoolse voorzieningen.

De bezettingsgraad op de peuterspeelzalen wordt goed in de gaten gehouden. Waar sprake is van een teruglopende bezetting, wordt per locatie bekeken welke actie gewenst is. Dit gebeurt op basis van informatie over de vraag naar peuterspeelzaalwerk in het betreffende gebied en in hoeverre die doelgroep door de peuterspeelzaal bereikt wordt.

G. Beleid/aanpak t.a.v. SMI doelgroep (indicatiestelling, plaatsing, begeleiding)

Binnen de gemeente wordt vanuit SoZaWe beleid gevoerd omtrent indicatie en financiële ondersteuning bij plaatsing van kinderen met een sociaal-medische indicatie (SMI) in de kinderopvang. Er zijn verkennende gesprekken gevoerd om te komen tot een samenhangend beleid voor plaatsing van kinderen met SMI in kinderopvang of peuterspeelzaalwerk.

Met de JGZ Kennemerland is een eerste gesprek gevoerd over de rol die zij nu spelen en mogelijk zouden kunnen en willen spelen in indicatiestelling en plaatsing van SMI-kinderen.

Met de uitvoerende partners moet verder gekeken worden naar beleid en een zo goed mogelijke begeleiding van deze kinderen na plaatsing.

Dit punt zal in de komende periode verder uitgewerkt worden, in overleg met alle betrokken interne en externe partijen. In de eindevaluatie komen wij hierop terug.

H. Toekomst peuterspeelzaalwerk

Kinderopvang en peuterspeelzalen groeien langzaam naar elkaar toe. In deze kabinetsperiode zal nog geen sprake zijn van integratie van deze voorzieningen, maar wil men de kwaliteit van de peuterspeelzalen laten toegroeien naar die van de kinderopvang, de voorschoolse educatie ook vanuit de kinderopvang aan laten bieden en de samenwerking tussen kinderopvang en peuterspeelzalen stimuleren.

Met de herijking wordt beoogd de Haarlemse situatie rond peuterspeelzaalwerk 'op orde' te krijgen, ook om klaar te zijn voor ontwikkelingen die op korte termijn zullen plaatsvinden. Terwijl wij daar aan werken, probeert de werkgroep echter de blik ook wat verder gericht op de toekomst te houden. Onze verwachting is dat kinderopvang en peuterspeelzaalwerk uiteindelijk zullen integreren.

Hoe kunnen wij nu al daarop anticiperen, op een manier die de huidige manier van werken kan versterken? Zeer interessant in dat licht was een bezoek van de werkgroep aan de grootste uitvoerder van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang in Uithoorn. Daar zijn alle peuterspeelzalen omgevormd tot 'peuteropvang': een gecombineerde vorm van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang (halve dagopvang) voor 2 tot 4 jarigen.

Op dit moment wordt door de Stichting Spaarne Peuters en Haarlem Effect onderzocht in hoeverre een dergelijk concept in Haarlem toepasbaar zou kunnen zijn. Wij komen hierop terug in de eindevaluatie.

OVERZICHT 1a. Peuterspeelzalen en organisaties per buurt - eind 2006

BUURT (zie nummering kaart)	PEUTERSPEELZAAL	ORGANISATIE
10 Centrum	Egelantier Het Paradijsje	Stichting Welzijn Centrum-Zuid Stichting Welzijn Centrum-Zuid
11 Stationsbuurt	De Kring	Openbaar Primair Onderwijs Haarlem
12 Spaarnwouderbuurt	De Lieverdjes	Stichting Welzijn Centrum-Zuid
20 Zijlweg-Oost	--	--
21 Leidsebuurt	Oki Doki	SDO Haarlem Zuidwest
22 Leidsevaartbuurt	Madelief	SDO Haarlem Zuidwest
23 Houtvaartkwartier	Pinokkio	SDO Haarlem Zuidwest
80 Ramplaankwartier	't Bijjenkorfje	SDO Haarlem Zuidwest
81 Zijlweg-west	--	--
82 Oosterduin	--	--
30 Oude Amsterdamsebuurt	--	--
31 Potgieterbuurt	De Boefjes (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
32 Van Zeggelenbuurt	De Woelwaterjes (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
33 Slachthuisbuurt	Klavertje Vier (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
34 Parkwijk	't Sprongetje (VVE) Op de Rode Paddestoel	Stichting Salomo Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
35 Waarderpolder / Harmenjansbuurt	--	--
36 Zuiderpolder	--	--
40 Koninginnebuurt	--	--
41 Kleine Hout	--	--
42 Den Hout	--	--
43 Rozenprieel	Beertje Bas (VVE)	Stichting Welzijn Centrum-Zuid
50 Patrimoniumbuurt	Ons Eigen Kloppertje (VVE)	Stichting Salomo
51 Transvaalbuurt	De Harlekijn	Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
52 Indischebuurt-zuid	't Cirkeltje	Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
53 Indischebuurt-noord	Holle Bolle Gijs (VVE) Peutersoos (VVE) Het Kruiemeltje	Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Leger des Heils Vrije School Kennemerland
54 Frans Halsbuurt	--	--
60 Kleverpark	De Speeldoos Het Arkje	Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Salomo
61 Bomenbuurt	--	--
62 Planetenwijk	Peuterlust Nijntje	Stichting Salomo Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
63 Sinnevelt	--	--
64 Overdelft	--	--
70 Dietsveld	't Kresje	Stichting Salomo
71 Vogelenbuurt	--	--
72 Delftwijk	Dikkie Dik Katrijntje	Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Haarlem-Schoten
73 Vondelkwartier	Wollewei Roosmarijn	Stichting Haarlem-Schoten Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
74 Spaarndam-west	--	--
90 Europawijk	Mini-Piramide (VVE) 't Peuterpandje De Rudolf Steiner	Openbaar Primair Onderwijs Haarlem Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
91 Boerhaavewijk	Schuitje Varen (VVE) Dwergesland (VVE) De Ringvaart	Openbaar Primair Onderwijs Haarlem Stichting Salomo Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
92 Molenwijk	De Roze Toren De Carousel De Bengelenburg De Wadlopertjes (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Salomo
93 Meerwijk	De Kruiemelkuil (VVE) De Meerkoetjes (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SKOS) Stichting Sint Bavo
Spaarndam-oost (Haarlemmerliede)	't Brinkertje	Stichting Spaarne Peuters (SKOS)
40 buurten	42 peuterspeelzalen (14 VVE = 33%)	10 organisaties (7 ongesubsidieerd: 15 zalen = 36%)

OVERZICHT 1b. Peuterspeelzalen en organisaties per buurt - eind 2009

BUURT (zie nummering kaart)	PEUTERSPEELZAAL	ORGANISATIE
10 Centrum	Egelantier Het Paradijsje	Stichting Haarlem Effect Stichting Haarlem Effect
11 Stationsbuurt	De Kring	Openb Primair Onderwijs Haarlem (OPOH)
12 Spaarnwouderbuurt	De Lieverdjes	Stichting Haarlem Effect
20 Zijlweg-Oost	--	--
21 Leidsebuurt	Oki Doki	SDO Haarlem Zuidwest
22 Leidsevaartbuurt	Madelief	SDO Haarlem Zuidwest
23 Houtvaartkwartier	Pinokkio	SDO Haarlem Zuidwest
80 Ramplaankwartier	't Bijenkorfje	SDO Haarlem Zuidwest
81 Zijlweg-west	--	--
82 Oosterduin	--	--
30 Oude Amsterdamsebuurt	De Boefjes (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SSP)
31 Potgieterbuurt	--	--
32 Van Zeggelenbuurt	De Woelwatertjes (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SSP)
33 Slachthuisbuurt	Klavertje Vier (VVE) Hannes en Kaatje (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SSP) Stichting Spaarne Peuters (SSP)
34 Parkwijk	't Sprongetje (VVE) De Rode Paddestoel (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SSP) Stichting Spaarne Peuters (SSP)
35 Waarderpolder / Harmenjansbuurt	--	--
36 Zuiderpolder	--	--
40 Koninginnebuurt	--	--
41 Kleine Hout	--	--
42 Den Hout	--	--
43 Rozenprieel	Beertje Bas (VVE)	Stichting Haarlem Effect
50 Patrimoniumbuurt	't Kloppertje (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SSP)
51 Transvaalbuurt	--	--
52 Indischebuurt-zuid	--	--
53 Indischebuurt-noord	Holle Bolle Gijs (VVE) Het Kruiemeltje (Vrije School)	Stichting Spaarne Peuters (SSP) Vrije School Kennemerland
54 Frans Halsbuurt	--	--
60 Kleverpark	De Speeldoos Het Arkje	Stichting Spaarne Peuters (SSP) Stichting Spaarne Peuters (SSP)
61 Bomenbuurt	--	--
62 Planetenwijk	Peuterlust Nijntje	Stichting Spaarne Peuters (SSP) Stichting Spaarne Peuters (SSP)
63 Sinnevelt	--	--
64 Overdelft	--	--
70 Dietsveld	't Kresje	Stichting Spaarne Peuters (SSP)
71 Vogelenbuurt	--	--
72 Delftwijk	Dikkie Dik (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SSP)
73 Vondelkwartier	Roosmarijn (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SSP)
74 Spaarndam-west	--	--
90 Europawijk	't Peuterpandje (VVE) De Rudolf Steiner (Vrije School) Mini-Piramide (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SSP) Stichting Spaarne Peuters (SSP) Openb Primair Onderwijs Haarlem (OPOH)
91 Boerhaavewijk	De Wadlopertjes (VVE) De Banjertjes (VVE) Dwergjesland (VVE) Schuitje Varen (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SSP) Stichting Spaarne Peuters (SSP) Stichting Spaarne Peuters (SSP) Openb Primair Onderwijs Haarlem (OPOH)
92 Molenwijk	De Roze Toren (VVE) (Montessori) De Carrousel De Bengelenburg (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SSP) Stichting Spaarne Peuters (SSP) Stichting Spaarne Peuters (SSP)
93 Meerwijk	Meerwijk / Kikkers (VVE) Meerwijk / Dolfijnen (VVE) Meerwijk / Eendjes (VVE)	Stichting Spaarne Peuters (SSP) Stichting Spaarne Peuters (SSP) Stichting Spaarne Peuters (SSP)
Spaarndam-oost (Haarlemmerliede)	't Brinkertje	Stichting Spaarne Peuters (SSP)
40 buurten	39 peuterspeelzalen (22 VVE = 57%)	5 organisaties (2 ongesubsidieerd: 4 zalen = 10%)